

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ «ΤΥΠΟΣ»

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Αρχισυντάκτης: ΗΛ. ΒΟΥΓΙΕΡΙΑΝΣ

~~~~~  
= Γραφεία, Σοφοκλέους, Αριστοίδου =  
~~~~~

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Έξωτερικοῦ: Έτησία Δρ. 10.— Έξάμηνος Δρ. 6.—

Έξωτερικοῦ: > Φρ. 15.— > Φρ. 8.—

Έκαστον φύλλον λεπτὰ 25

Άγγελται καὶ διαφημίσεις δραχ. 2 ὁ στίχος.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Σ' ΟΛΗ τὴν πολύκροτη, καὶ ἱστορικὴ πιά, συνέντευξή του ὁ καθηγητὴς κ. Ν. Πολίτης, μιὰ μοναχὰ φορὰ ἀνάφερε τὸ ὄνομα τοῦ ποιητῆ Κωστή Παλαμᾶ καὶ τοῦτο γιὰ νὰ τοῦ ἐπαινέσει τὴ γλώσσα τῶν «χρονογραφημάτων του», καθὼς βλέπουν οἱ ἀναγνώστες μας στὴ σχετικὴ περικοπὴ ποὺ δημοσιεύουμε στὴ δεξιτερὴ σελίδα τοῦ σημερινοῦ μας φύλλου. Ὁ κ. Παλαμᾶς τὰ χρονογραφήματά του, ἂν καὶ τὰ γράφει στὴν ὑπερκαθαρεύουσα, καὶ ἴσως γι' αὐτὸ καὶ μόνο, δὲν τὰ ὑπογράφει. Ένα W ποὺ βάζει ἀπὸ κάτω δὲ δίνει σὲ κανένα τὸ δικαίωμα, καὶ μάλιστα ὅταν αὐτὸς ὁ κανένας εἶναι τῆς ἐπιστημονικῆς περιωπῆς τοῦ κ. Πολίτη, νὰ παίρνει ὡς ἐπιχείρημα τὰ πρόχειρα αὐτὰ καὶ ἀνώνυμα δημοσιογραφήματα γιὰ νὰ χτυπήσει τὴ γλώσσα ποὺ μεταχειρίζεται ὁ Παλαμᾶς στὰ ποιήματά του, στίς κριτικὲς του μελέτες καὶ σ' ὅ,τι ἄλλο δημοσιεύει μὲ τὴν τιμημένη του ὑπογραφή. Τὸ ὁμολογοῦμε, πῶς ἀπὸ τὸν κ. Πολίτη δὲν περιμέναμε ποτὲ τέτια μιστριώτικα φερσίματα.

ΚΑΙ τώρα τί μᾶς γίνεσαι, κ. Δελμουῦζε, ὅταν ὁμολόγησες, μόνο καὶ μόνο γιὰ ν' ἀρνηθεῖς τὸν Ψυχάρη, πῶς «συνεχίζεις τὴν παράδοσιν τοῦ κ. Πολίτη»; » Ἐμεῖς θέλουμε νὰ σὲ πιστέψουμε καὶ καρτεροῦμε, καιροῦ ἐπιτρέποντος, νὰ κατακυλήσεις καὶ λόγου σου στὴν καθαρεύουσα, ὅπως καὶ ὁ γλωσσολογικὸς ἀρχηγός σου.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ μελέτη τοῦ κ. Λεωνίδα Παυλίδη, ποὺ τόσο διαβάστηκε καὶ τόσο ἐχτιμήθηκε ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες

τοῦ «Νουμά», τελιώνει φαινομενικὰ σήμερὰ καὶ ὄχι οὐσιαστικὰ, γιὰτὶ ὁ συνεργάτης μας θὰ συνεχίσει τὴ μελέτη τοῦ αὐτοῦ κομματιαστὰ, νὰ ποῦμε, γράφοντάς τινε' σὲ ξεχωριστὰ, αὐτοτελῆ κεφάλαια, ποὺ τὸ καθένα τους νὰ τελιώνει σὲ κάθε φύλλο, δίχως συνέχεια. Ἀποφασίσσαμε, ἐδῶ κ' ἐμπρὸς, νὰ ἀποφεύγουμε, ὅσο μᾶς εἶναι μπορετὸ, τίς πολλὰς συνέχειες κ' ἡ ἀπόφασή μας αὐτὴ μᾶς ἀνάγκασε νὰ δώσουμε πρόωρο τέλος καὶ στὴ βαθυστόχαστη μελέτη τοῦ κ. Λ. Παυλίδη.

ΤΑ ΚΡΟΥΣΜΑΤΑ τὰ ἀντισχολαστικὰ τῶν δημοσίων ἐγγράφων ἄρρισαν νὰ παίρουνε δρόμο. Έστερ' ἀπὸ τὰ μαυιφέστα τῶν κ.κ. Σταματίου καὶ Ἡλιάσκου, ποὺ ἀναφερθῆκανε τίς προάλες ἀπ' αὐτὴν ἐδῶ τὴ στήλη, ἔχουμε δυὸ ἄλλα καινούρια νὰ σᾶς παρουσιάσουμε σήμερὰ. Τὸ ἓνα ἔχει δημοσιευτεῖ στὴ Συριανὴ ἐφημερίδα «Φιλελεύθερος», (φύλλ. 10 Φεβρ. σελ. 2) κ' εἶναι μιὰ προκήρυξη τοῦ Νομάρχῃ Κυκλάδων, γραμμὲν ἡ πέρα πέρα σὲ ἀγνὴ δημοτικὴ, ποὺ ἀπευθύνεται πρὸς «τὸν λαόν» καὶ τοῦ ἐξηγεῖ πότε θὰ φτηνήνῃ τὸ ψωμί του, καὶ τὸ ἄλλο δημόσιο ἐγγράφο ἔχει τυπωθεῖ στὸ «Φῶς» τῆς Πάτρας (φύλλ. 17 Φεβρ.) κ' εἶναι «Συμβουλαι διὰ τοὺς γεωργούς — Σιτάρι ἀνοιξιάτικο», ἐπίσημο χαρτὶ καὶ αὐτὸ, γραμμένο στὴ δημοτικὴ, ἀπὸ τὸ νομογεωπόνον Ἀχαϊοῦλιδας κ. Χρ. Εὐελπίδη. Κ' ἔτσι σιγὰ σιγὰ, ὅταν ἀκολουθήσουν, καὶ θὰ τὸ ἀκολουθήσουν, καὶ ἄλλοι δημόσιοι ὑπάλληλοι τὸ πατριωτικώτατο αὐτὸ παράδειγμά τους, ἡ κινέζικη καὶ μπαλσαμωμένη γλώσσα, ποὺ ὀργιάζει ἀκόμα μέσα στὰ δημόσια ἐγγράφα, θὰ περάσει στὴν ἱστορία.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΕΣ

Έμ μαργαρίτες, ποὺ νωρὶς νωρὶς κοπαδιαστὰ τὴν ὁμορφιά σκορπίζετε τὴν κύκνειά μέ τὰ χιονάτα πέταλά σας πάνω στὰ χιόνια ποὺ λιώνουν δείχνοντας τῶν χωραφιῶν τὴ γύμνια. Έσεῖς ποὺ ἀδύνατες, περιφρονώντας τὸν ἀγέρα καὶ τίς βροχὲς τοῦ Μάρτη, κατὰ γῆς ἀραχνιαστὰ σκορπάζετε πέρα ὡς πέρα τὸ νυφικὸ σεντόνι τῆς Κυβέλης. Εἰστέ ἔσεῖς ποὺ σὰν διαμάντια λάμπετε στὰ πρῶτα χάρδια τῆς ἀνοιξιάτικῃς αὐγῆς καὶ στ' ἀσημένια βράδια τρέμετε μέσα στ' ἀπαλὰ δάχτυλα ποὺ ρωτοῦν ἂν μ' ἀγαπᾶ, ναι ἢ ὄχι. καὶ ἀνθίζετε στοὺς τάφους ποὺ διψοῦν λησμονημένοι ἐρημικὰ σὲ κάποια κώχη Έμ μαργαρίτες, ὁ ζευγᾶς πίσω ἀπ' τ' ἀλέτρι, ὁ Χάρος, σᾶς προσμένει νὰ ξερριζώσῃ ἀλύπητα μὲ σᾶς τὴν ὁμορφιά, τὴν ἀχρηστὴ ὁμορφιά, τὴν περιφρονημένη.

Χ. ΕΞΠΕΡΑΣ

ΑΠΟ "ΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ",

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΣΑΒΑΤΟΒΡΑΔΑ

2—

Δὲ διατάζω, ἀπ' αὐτὴ ἐδῶ τὴ θέσῃ, μπροστὰ τοὺς νέους, πὺν συνεχίζοντε ἕνα εὐγενικὸν ἀγῶνα, νὰ διακηρύξω πὺς οἱ κριτικὲς ἐπιφυλλίδες τοῦ Ἀλμπέρτη εἶναι ἀπὸ τ' ἀκριβέστερα πετράδια πὺν κοσμοῦν τοὺς δεκαπεντόχρονοὺς ἀγῶνες τοῦ «Νουμᾶ». Κ' οἱ ἐπιφυλλίδες αὐτὲς, ὕστερ' ἀπὸ τὴν πρώτην του γιὰ τοὺς «Ρητορικὸν λόγους τοῦ Μιστριώτη», ἐμπνευστήκανε ἀπὸ τὰ Σαβατόβραδα τοῦ «Νουμᾶ».

Στὴ ἴδια Σαβατόβραδα μάζωξε καὶ ὁ Μανώλης Τριανταφυλλίδης, καὶ ὡς μὴν τὸ ἀναφέρει πονθενὰ στὸ βιβλίον του, τὸ περισσότερον ὕλικόν γιὰ τὴν πρώτην ἐπιστημονικὴν του μελέτην «Ξενηλασίῃ ἢ Ἰσοτέλειαν». Καὶ ἀπὸ τὰ Σαβατόβραδα τοῦ «Νουμᾶ» τὰ πρῶτα βγήκανε τότε τὰ ἀρθρα καὶ τόσες μελέτες, πὺν σολίζον τοὺς πρῶτους τόμους τοῦ «Νουμᾶ».

Γιατὶ οὗ καὶ ἂν εἶχανε φιλικόν, καὶ ὄχι φιλολογικόν χαρακτήρα, καθὼς τὸ εἶπα καὶ παραπάνω, τὰ Σαβατόβραδα αὐτὰ, πάντα μὲ καμμιὰ λέξη πὺν ξέφευγε ἢ μὲ καμμιὰ συζήτηση πὺν ἀνοίγε ξαφνικὰ καὶ ἀναπάντεχα, κεντριζότανε ἢ ὄρεξη γιὰ κανένα ἄρθρον, γιὰ καμμιὰ μελέτη, γιὰ κανένα ποίημα ἢ διήγημα ἢ ὅτι ἄλλο σχετικόν μὲ τὸν ἀγῶνα τὸ δημοτικιστικόν καὶ μὲ τὴν Τέχνην. Ὁ «Περὶ ἀλγῆς Κλέων», τὸ κριτικόν δηλ. ζεῖναγμα πὺν καμε σὶα ποιητικὰ «Ἀλγῆ» τοῦ μακαρίτη Κλέωνα Παγκαθῇ ὁ Ἀλμπέρτης, τὸ «Γιατὶ δὲν ἔχουμε σιγατὸ ;» τοῦ Ρήγα Γκόλφη, πὺν ὁ κ. Πάλλης πληρώσε ἔπειτα τὰ ἔξοδα γιὰ νὰ τυπωθεῖ σὲ διαλεχτὸ χαρτί, ξεχωριστὰ, καὶ νὰ σιταλθεῖ σ' ὅλα τὰ Στρατ. σώματα καὶ σ' ὅλα τὰ Στρατ. καταστήματα καὶ γραφεῖα, τὸ «Ὁ Παρθενὸς» τοῦ Νίκου Βέη πὺν ἀπόδειχνε μὲ σωρὸ παραδείγματα πὺς τὸ «Παρθενὸς» τοῦ Ψυχάρη, πὺν σκανθάλισε τόσο τοὺς κοντόφλους δὲν εἶναι φτειστὸ, μὰ βροῖκεται σὶ τὴ ζωιανὴ μας γλώσσᾳ, καὶ τόσες ἄλλες ἀκόμα περιοποῦσας μελέτες, γεννηθήκανε ἀπὸ τὶς πρόχειρες αὐτὲς φιλικὲς κουβέντες.

IV

Στὰ Σαβατόβραδα διαβάσαμε, πολλὲς φορὲς, καὶ οὗ καλὰ λαβαίναμε μέσα σὶ τὴ βδομάδα, κάποτε μάλιστα καὶ οὗ σαχλά καὶ ἀνόητα. Τὸ πρῶτον ποίημα τοῦ ἀγνωστοῦ τότε νέου ποιητῆ Μάρκου Ἀνγέρη, «Βάβω ἢ Τασιά» Σαβατόβραδο διαβάστηκε καὶ ἄρεσε.

—Καινούριος ποιητὴς· εἶπαμε ὅλοι καὶ τὸ τυπώσαμε πρωτοσέλιδο στὸ «Νουμᾶ».

Ἀξίζει, ἀλήθεια, ὕστερ' ἀπὸ τόσα χρόνια νὰν τὸ ξαναδιαβάσουμε σήμερον, τὸ ληομονημένο πὺν αὐτὸ τραγοῦδι, τὴν καλύτερην ἀλήθειαν Ἑλληνικὴν μπαλάνταν, πὺν προανάγγειλε ἕναν ἀληθινὸν νέο ποιητὴν.

Η ΒΑΒΩ Η ΤΑΣΙΑ

Σὰν ἦσαν ἄμετροι οἱ ὄχιτροι
τὸ πῆσαν τ' ὁμορφὸ κασιτρί·
ἔουραν σκλάβους νιοὺς καὶ νιὲς,
πῆσαν καὶ ἀσῆμνια θυμωνιές.

Κι ὄχιτρος τὸ Γιάννο ἀποθυμᾷ
μὰ ἐκεῖς σὶ ὅτι πολέμῳ·
γύρω τριγύρω ἔχουν ἔρτει
μ' αὐτὸς ἀλάργα τοὺς κρατεῖ.

Κοντὰ του ἢ βάβω του ἢ Τασιά
βάνει καινούρια φορεσιά·
κ' ἢ νιὰ γυναῖκα του ἢ Μαρώ
κάνει σὶ ὁ κόνισμα σταυρό.

Καὶ τᾶστροι ἢ κόρη του, ἢ Ἀγγή,
σχυμένη κάνει προσευχή.
Σὰ φόρεσε τὴ φορεσιά
τοῦ εἶπε ἢ βάβω του ἢ Τασιά :

—Ἄκου, παιδί μου ἐδῶ, Γιαννιά,,
μὴ μᾶς ντροπιάσεις τὴ γενιά.
Ἔχεις γυναῖκα πὺν εἶναι νιὰ·
κ' ἔχεις κοπέλλα παρανιά·

δῶσε σὲ μᾶς μιὰ μαχαιριά
κ' ὕστερα βάλε μας φωνιά·
καὶ μὲς σὶ τὴν πρώτην τὴν αὐγὴν
πειάξου ἐδῶ μὲς σὶ τὴ σφαγὴν !

—Μάννα μου δὸς μου τὴ εὐκή !
—Μ' ὅλη μου, γιέ μου, τὴν ψυχὴν,
ἀρκούδι νᾶθγεις τὸ ταχύν.

Κατάσκηθα τὴ μαχαιριά
ἐδέχτηκ' ὕστερα ἢ γριγιά·
κ' ἢ νιὰ γυναῖκα του ἢ Μαρώ
τὸν ἄσπρο ἔδωκε λαιμό

κάτ' ἀπ' τὰ ὀλόξανθα μαλλιά
κοντὰ σὶς δυὸ σειρὲς φλουριά.
Καὶ μὲς σὶ τὰ χέρια ἢ Ἀγγὴ κρατεῖ
τὴν ὀλοδάκρυτον μορφὴν

καὶ σὶ τὴν θεομὴν τὴν προσευχὴν
ἔφυγ' ἢ ἄσπρη τὴς ψυχῆς.
Κ' ἐκεῖ πὺν σφάχτηκ' ἢ Τασιά
γίνηκε ὕστερα ἐκκλησιά.

Κ' ἐκεῖ πὺν σφάχτηκ' ἢ Μαρώ
σὶ τὸν οἶνον οἱ νιοὶ κ' οἱ νιὲς χορὸν,
κ' ἐκεῖ πὺν πλάγιασ' ἢ Ἀγγὴ
πλήθος τὰ κρῖνα ἔχουν βγεῖ.

Καὶ τὰ πρῶτα τραγοῦδια τοῦ ἄλλου νέου καὶ ἀγνωστοῦ ἕως τότε ποιητῆ, τοῦ Κώστα Βάρναλη, Σαβατόβραδο πρωτοδιαβάστηκε καὶ σὶ τὸ «Νουμᾶ» πρωτοτυπώθηκαν. Γιὰ πολὺν καιρὸν θυμούμαστε καὶ λέγαμε τὸ χαριτωμένο καὶ γιοματὸ λεπτὸ αἶσθημα τραγοῦδακι του ἀπὸ τὴ σειρά ἐκείνη :

Τὸ τελευταῖον σου γραμματάκι
πὺν σπαριαράει ἀκμα ἐμπρὸς μου,
ἄχ, ἔχω φθείρει τ' ἀχειλάκι
νὰν τὸ φιλῶ, νὰν τὸ φιλῶ.
Χωρὶς πὺς θὰ ζηλοτυπήσεις
νὰ φοβηθῶ, φῶς μου καὶ φῶς μου,
ἕνα χαρτὶ, καὶ διαν γρικῆσεις
πὺς ἀντὶ σένα τοῦ μιλῶ.

Ὁ «Πράσινο Βιόζ», τὸ πρῶτον διήγημα τοῦ Μήτση Καραμᾶ, πὺν μόλις τυπώθηκε σὶ τὸ «Νουμᾶ», μεταφράστηκε σὶ τὰ Γερμανικά ἀπὸ τὸν κ. Κάρολο Ντίτριχ καὶ σὶ τὰ Γαλλικά, δὲ θυμᾶμαι ἀπὸ πόνον, μᾶς ἔκαμε καὶ περᾶσαμε ἕνα ἀληομόνητο Σαβατόβραδο.

Ἔνα Σαβατόβραδο πάλι, τὴ δευτέρην, θαρρῶ, χρονια τοῦ «Νουμᾶ», ἕνα Σαβατόβραδο χειμωνιάτικο,

θυμᾶμαι, μᾶς ἀποκαλύφθηκε καὶ τὸ ποιητικὸ ταλέντο τοῦ διευθυντῆ τοῦ «Πυροῦ». Καὶ μᾶς ἀποκαλύφθηκε μὲ παράξενο ἀληθινὰ τρόπο. Καθόμασθε μαζωμένοι σὺν γραφεῖο καὶ κουβεντιάσαμε, διὰν ξάφνου ἀκοῦμε ἀπ' ὧν ἀπὸ τὸ δρόμο ἕνα δυνατὸ καὶ διαπεραστικὸ λάλημα κόκκορα. Δεύτερο, τρίτο λάλημα καὶ δικό μας ξάφνιασμα.

—Μωρὲ ξημέρωσε κιόλας ; ρώτησε κάποιος γελώντας.

—'Απὸ τόσο νωρίς ;

Τὸ λάλημα ξακολουθοῦσε καὶ ὅσο πήγαινε καὶ ζύγωνε πρὸς τὰ γραφεῖα. Κάποιος βγήκε ὅξω. Ὁ Σταματιάδης, θαρρῶ, ἢ ὁ Ρήγας Γκόλφης. Καὶ πιάσαμε τὸν κόκκορα, παιδάκι ἀκόμα, ἐφ' ὅσον χροῶνε, μὲ τὴν ποδιὰ τοῦ σκολιοῦ.

—Θὰ γίνεῖ ποιητὴς μιὰ μέρα αὐτὸς ὁ μασκαράς ! ἐδογματίσε κάποιος.

—Καὶ θὰ κάνει μάλιστα καὶ τὸν κόκκορα σιτὺς ἄλλους ! πρότεσε, δὲ θυμᾶμαι τὴν ὥρᾴ.

Ἡ δευτέρη προφητεία ἐπαλήθευε. Γιὰ τὴν πρώτη, δὲν εἶμαι ὁ ἀρμόδιος νὰ κρίνω.

Εἶχα σωρὸ ἀνέκδοτα νὰ σᾶς ἀναφέρω ἀπὸ τὰ «Πρῶτα Σαβαιοῦραδα τοῦ Νουμά», πολλοὺς φίλους πὺν διπλῶσανε φύλλο, ἄλλους πὺν μᾶς φωτίζανε μὲ τὶς σοφὲς ἀληθινὰ κουβέντες τους, ἄλλους πὺν μᾶς ξυπνοῦσαν μὲ τὰ χαριολογήματά τους ἢ μὲ τὸ χαμουρητὸ τους μᾶς νυστάζανε, μὰ ὅλ' αὐτὰ εἶναι περιττὰ γιὰ τὴν ὥρα, ἀφοῦ ὅ,τι θέλησα νὰ καταφέρω, θαρρῶ τὸ μισοκατάφερα. Νὰ σᾶς δώσω δηλ. μιὰ εἰκόνα τὸ πὺς περνοῦσαμε, φιλικὰ καὶ ἀδερφικὰ, τὰ Σαβαιοῦραδά μας οἱ πρῶτοι ἐργάτες τοῦ δημοτικισικοῦ ἀγῶνα, πὺν μερικοὶ τους ἀποχτήσανε ὅλα τὰ προσόντα νὰ περάσουνε στῆς Ἰδέας τὸ μαρτυρολόγιο.

V

'Απὸ τοὺς παλιὺς λίγους ἐρχόντουσαν στὰ Σαβαιοῦραδα. Ἐξὸν ἀπὸ τὸν Παλαμά, πὺν μᾶς ἐρχότανε πὺν καὶ πὺν, νὰ μᾶς στολίσῃ τὴ συντροφία μας καὶ νὰ μᾶς πεί κανένα λόγο σοφὸ, ἐξὸν λοιπὸν ἀπὸ τὸν Παλαμά, πὺν φερνότανε σιτὺς νέους σὰν ἴσιος καὶ τοὺς ἀκουγε μὲ προσοχὴ καὶ τοὺς ἔδινε κουράγιο σὰν πατέρας στοργικὸς—ὅλ' οἱ ἄλλοι, οἱ ταχτικοί, εἰντοῦσαν νέοι πρωτόδγαλοι καὶ ἄγνωστοι, οἱ περισοῦτεροι, σιτὺς φιλολογικὸν κύκλον. Αὐτὸ ζητοῦσε δὰ καὶ ὁ ἐκδότης τοῦ «Νουμά». Καὶ σὺν γραφείῳ του καὶ σὺν σιτῆλες τοῦ περιοδικοῦ του μὲ νέους νὰ συνεργάζεται. Τὸ : «Τόπο σιτὺς νέους !» δὲν τὸ κήρυξε μὰ τὸ ἐφάρμοξε. Δὲ λογάριζε καθόλου τὴν ὑπογραφή σὲ κείνο πὺν τοῦ στέλνανε γιὰ τύπωμα. Λογάριζε μόνον τὸ περιεχόμενον. Ἄν εἶταν τὸ περιεχόμενον καλὸ καὶ ἡ ὑπογραφή ἄγνωστη, ὁ ἐνθουσιασμός του ἔφτανε σὺν κατακόρυφο. Καὶ γιὰ νὰ μιλήσω μὲ παραδείγματα, τὸ Μάρκο τὸν Αὐγέρι κανεῖς δὲν τὸν ἤξερε, κανεῖς δὲν τὸν εἶχε ἀκουστὰ, καὶ ὅμως ἡ «Βάβω ἢ Τασιδά» δημοσιεύθηκε στὴν πρώτη στήλῃ τῆς πρώτης σελίδας. Τὸ ἴδιο καὶ μὲ τὴν κριτικὴν τοῦ Ἀλιμπέρτη, τὸ ἴδιο καὶ μὲ τὰ πρῶτα τραγούδια τοῦ Βάρναλη καὶ μὲ τόσα ἄλλα ἀκόμα. Ἄγνωστος εἶταν ὁλωσδιόλου καὶ ὁ Παντελῆς ὁ Χδον διὰν τοῦ δημοσιεύσῃ σ' ἐπιφυλλίδα τὸ πρῶτον σκηνικό του ἔργου, τὸν «Ξένο». Ἄγνωστος καὶ ὁ Ρήγας

Γκόλφης σιτὺς πολλοὺς διὰν τὸν παρουσίασα μὲ τὸ «Νουμά», ἄγνωστος καὶ ὁ Κώστας Παρορίτης, ἄγνωστος καὶ ὁ Ἰδᾶς—καὶ πὺν νὰν τοὺς θυμηθῶ καὶ νὰν τοὺς ἀναφέρω ὅλους ἐδῶ μὲ τὴν σειρά καὶ μὲ τὰ ὀνόματά τους!...

Θέλω νὰ πῶ δηλ. πὺς ἡ ὑπογραφή δὲν ἔπαιξε κανένα ρόλο σὺν ἀγῶνα τοῦ «Νουμά», καὶ ὁ πόθος μου νὰ παρουσιάσω ὅλο νέες καὶ ἄγνωστες ὑπογραφὲς δικαιολογίτανε ὅχι ἀπὸ ἕνα φιλονεικισμὸ ἀσκήριχτο, μὰ ἀπὸ τὴν πεποίθησιν πὺν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ εἶχε ριζωθεῖ μέσα μου, πὺς ἕνας ἀγῶνας νέος, ὅπως παρουσιαζότανε τότε μὲ τὸ «Νουμά» ὁ ἀγῶνας τῆς Δημοτικῆς, μόνον μὲ νέους θὰ τραβήξῃ μισοστὰ.

Μερικοὶ μὲ ψέξαν γι' αὐτὸ, ἴσως γιὰ τὴν κουραστικὴν νὰ συλλογιστοῦνε λίγο πρὶν μὲ κατηγοροῦσαν. Ἀπὸ τέτια ὅμως τὸ αὐτὸ μου δὲν ἴδρωσε ποτέ. Ἐγὼ τὸ δρόμο μου τραβοῦσα, ὅπως ἤξερα καὶ ὅπως νόμιζα πὺς πρέπει καὶ δὲ δίστασα μάλιστα νὰν τὸ δηλώσω κατηγορηματικὰ αὐτὸ κάποτε καὶ σὺν «Νουμά», γράφοντας στὴν ἀλληλογραφία πὺς δὲν ἀνοίξα φαρμακεῖο γιὰ νὰν τὸ γιομίσω μὲ γνωστὲς ἐτικέτες, μὰ ἴδρωσα περιοδικὰ καὶ ἕνα περιοδικὸ γιὰ νὰ ξεπληρώσῃ κάποιον προορισμὸ, ἔχει χρέος νὰ σέβεται τοὺς παλιὺς μὰ καὶ νὰ δίνει σιτὺς νέους καὶ μέσο νὰ ξεδηλωθοῦνε. Ἄν ἔμπασα πολλοὺς νέους στὴν φιλολογία, ὅπως μοῦ τὸ κατηγοροῦσαν, τὴν κατηγορία αὐτὴ τὴν παίρνω γιὰ τιμὴ μου. Ἄν παρουσίασα νέους πὺν ἀξίαν, ἔχει νὰ κοιτάξῃ κανεῖς. Καὶ θαρρῶ, ἀπ' αὐτὴ τοὺς ἀπὸ τὴν μεριά, δὲν ἀπότυχα. Καὶ τὰ Σαβαιοῦραδα τοῦ «Νουμά», μ' ὅλο τὸν ἀπέρητο καὶ φιλικὸν τύπον πὺν κρατοῦσαν, δώσανε σὺν γράμματα, καὶ ξεχωριστὰ σὺν ἀγῶνα τὸ δημοτικιστικὸν, ἀρκετοὺς τιμημένους ἐργάτες.

VI

Τὰ Σαβαιοῦραδα τοῦ «Νουμά» σήμερον συνεχίζονται ὅπως τὰ ὀνειροπόλησα πολλὰς φορὲς καὶ ὅπως καὶ εὐτύχησα νὰν τὰ ἰδῶ πραγματοποιημένα. Πολλὰς φορὲς τὸ πρότερον σιτὺς δικούς μας νὰ νοικιάσουμε μιὰ σάλα, νὰ συγκεντρωθῶμε ἐκεῖ, νὰ κάνουμε διαλέξεις, νὰ κατηχοῦμε, νὰ προσηλυτίζουμε, νὰ δίνουμε ὅπωςδήποτε κάποιαν ἐπιστημὴν στὴν ἐμφάνισή μας, μὰ τὰ λόγια μου, καὶ γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα, ὅπως καὶ γιὰ μερικά ἄλλα, πηγαίνανε σὺν βρόντο. Φαίνεται πὺς ἐμεῖς, πὺν βρισκόμαστε γύρω σὺν «Νουμά», εἶχαμε ἀρκετὴ σκουριά καθαρευουσιάνικη στὴν ψυχὴ μας καὶ γιὰ τοῦτο κάποιος ἀνιστοχῶς σὲ κάθε μας βῆμα, κάποιον ἀλληλοῦπορῖον, κάποιον παιδαστικὴν ἀκόμα μικροζήλειαν μᾶς δέσνανε. Ἡ ἀναθεματισμένη ἡ καθαρευουσιανὰ ἰαφταιγε καὶ ἰαφτειανε ὅλ' αὐτὰ—ἡ καθαρευουσιάνικη περιουσιανὰ, πὺν γεννηθήκαμε μέσα σ' αὐτὴ, πὺν ἀντραπώκαμε, τὸ καθαρευουσιάνικο ἀεράκι (καὶ μολυσμένο ἂν τὸ πῆτε, ὅξω δὲ θὰ πέσετε), πὺν ἀναπνέγαμε χρόνια καὶ χρόνια πρὶν μποῦμε σὺν δροσοτόπῳ τῆς Δημοτικῆς !

Ὅ,τι εἶχαμε νὰ κάνουμε ἐμεῖς, τὸ κάναμε. Καθαρίσαμε τὴ δημοσίαν, τὴν δειροφυτέψαμε, ἀπολυμάνουμε τὸ ἀεράκι. Σήμερον οἱ νέοι, πὺν συνεχίζουν τὸν ἀγῶνα, γεννηθήκαμε καὶ μεγαλώσανε σὲ περιουσιανὰ δημοτικιστικὴ. Καὶ γιὰ τοῦτο ὁ ἀγῶνας τους παρουσιάζεται πὺν ὁμορφος καὶ πὺν χαρούμενος. Ἀ-

κόμα και πιδ· εύκολος. Γιατί έμείς, οί παλιότεροι, έκάναμε, βλέπετε, διπλό άγώνα. Πολεμούσαμε την Καθαρεύουσα και πολεμούσαμε και τόν καθαρευου-σάνο πού ζούσε μέσα μας.

Σήμερα ή καθαρεύουσα ξύλισε κι ό έσωτερικός αύτός καθαρευουσιάνος, ό δεινότερος δηλ. πολέμιος τοῦ άγώνα μας, δέν υπάρχει πιά. Μ' άλλους λόγους ό άγώνας άρκετά άπλούστεψε, άφού, όπως λένε, τό έδαφος καθαρίστηκε.

Και για τούτο οί νέοι τραβάνε γιομάτοι έλπίδες μπροστά, διορθώνοντες λάδια δικά μας και συμπληρώνοντες κενά. "Ενας δράκος μένει άκόμα μισοσκοτωμένος, ό δράκος τής Μιχτι: γλώσσας. "Ας τσιρίξουν κοιρώνια καταπάνω του κι άς τόνε θάγουν κάτω από βαρύ άνάθεμα. "Ετσι ή Δημοτική, και μόνο έτσι, ή άνασάνει λεύτερα. "Ετσι θα λείψει και τό δολερο: θεριό πού μολύνει και χαλάει τούς χαραχτήρες. "Ετσι ή Δημοτική θα μείνει "Ιδέα και θα πάσανόνα είναι έκμετάλλευση.

3)10)917

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

* "Η διάλεξή μου αύτή δέν τελιώνει έδώ. Είχε μερικές άράδες άκόμα, χαρακτηριστικές, μά πούδέν έχουν τό λόγο τους σήμερα να είπωθούν άφού ό «Νουμάς» ξαναβγήκε γιατί τό θέλησε ένας και μοναχός, πού ίσαμε χτές βρισκοτανε έξω από τόν άγώνα μας.

ΑΡΧΙΛΟΧΕΙΑ

Είς τόν Κρονίωνα τών... 'Αθανάτων

Κτυπᾶς τόν πατριωτισμόν,
'Αθάνατε Κρονίων,
'Αλλά γεμίζεις τήν κοιλά
καλά στό... Πρωταεΐον!

Είς κουμπάρους λογίους

'Ωρκίσθη ποίησι και φῶς
να βλέπη στό σκοτάδι!
Πολύ δικαίως έβαλε
σαυτόν εκείνος... λάδι.

Είς τούς Ιδίους

Σᾶς λέν μεγάλους ποιητάς
κ'εγώ προσυπογράφω
άλλά μονάχα ως στη στιγμή
πού σβύσετε στόν τάφο.

Γ. ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ

ΤΟ ΑΝΑΤΑΡΑΓΜΑ ΤΟΥ ΛΙΜΑΝΙΟΥ

Τί τάχα γύρω άν σέ κρατούν γερά κλεισμένο
μέ μώλους πέτρινους και σίδερα βαρειά;
κι' άν σέ παράδωκαν σφιχτά άλυσσοδεμένο
σκάβο στην άχαρη στεριά;

"Ασβυστη μέσα ή δύναμή σου άκέρηα βράζει
κοχλάζει ή όρμή σου: Εάφνω όρμᾶς, άφρομανᾶς,
σπάζει ό θυμός σου κάθε τί, κι' αναταράζει.
Γέννα τής θάλασσας πῶς είσαι, δέν ξεχνᾶς.

Και σ'ά δεσμά σου καταπάνω ξαπολυέται
τό κύμ' άκράτητο. Στούς μώλους σου χυμᾶ
κι' άλλοί, κι' αλλοίμονο σέ κείνον πού πλανιέται
πῶς είν' ασάλευτα τέτοια δεσμά.

Σύρα Φεβρουάριος 1919

Ν. Π.

ΑΡΑΒΙΚΑ

ΑΝΟΙΞΗ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

Κάποιαν αύγή στην ώρα θάλασσα
τήν άνοιξη είδα άτόφια σκορπισμένη,
χαλί από πασχαλιές τᾶ κύματα
και μυγδαλάνθια οί γλάροι αναπαμένοι.

Η ΝΑΓΚΙΑ

Τρία τραντάφυλλα θυορφα έκοψα
—τρία στόν κήπομον είτανε κορίτσια—
μά γλίγωρη κοντά μου σίμασε
ή Ναγκία μέ τᾶ χίλια της κατρίτσια.

—Σ' είδα τρία τραντάφυλλα έκοψες,
έλα, θέλω να μάθω άπ' τό μπαξέ σου
πού προτιμᾶς λουλουδι πιότερο
πού ο' άλλον δε θα τᾶδινες ποτέ σου.

Κρυφά άπ' τήν τσέπη βγάω σάν τόν κλέφτη
κι' άμίλητος τής δίνω ένα καθρέφτη.

ΜΑΧΗ

Μιλήσαμε ώρες λόγια τής αγάπης μας
κι' άπὲ σ'ά χείλια ή σιωπή μονάχη
—σάν τή σιωπή πού πιάνει τᾶ σιγρατέματα
πριχού να ξεκινήσουν για τή μάχη.

Και μείς τής μυριογλόγιτης αγάπης μας
τή μάχη δώκαμε ο' άφτό τό δειλί.
Φιλιά ήταν τᾶ σπαθιῶ τό κλάγγασμα.
Πυρές μας οί άνάσες άπ' τᾶ χείλι,
τᾶ λαβωμένων ήταν τᾶ στενάγματα.
Κι' ή χλαοή τής μάχης γροικημένη
βαθειᾶ σις φλέδες μας. Κι' άπὲ σὲ πέταξα
σάν τή σημάια άλάργα τή οικισμένη.

ΤΑ ΦΟΝΙΚΑ ΧΑΝΤΖΑΡΙΑ

Τό πρώτο εκεί στη μάχη δλόγυμο
σις ήλιαχτίδες λάμπει και τρομάζει.
Τοῦ δολοφόνου τό ματόδαφιο
πού σ'ά σκοτάδια πονηρά σπαράζει
Μ' άπό τό τρίτο πᾶς... διτλοπεθαίνεις!...
κι' είνε ή ματιά τής πολυαγαπημένης.

Σάμος-Βαθύ.

ΣΙΤΣΑ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ

ΚΥΠΑΡΙΣΣΙ

'Αποσπερού κι' ή γέρνει σου ή κορφή
Σάν πληγωμένη ενός πουλιού φτερούγα
Μεσ' σ'ι' αντιφέγγισμα τοῦ δειλινού φωτός;
'Ω κυπαρίσσι!

Στήν ώρα τή γλυκειᾶ τήν άκαλή
'Εγώ θλιμμένος κάτω σου προσμένω.
'Ο δρόμος έρμος, και φωνή καυμιᾶ
Στόν άτρικύμιστο δέν τρέμει αΐθερα.

Γύρε βαθειᾶ: γύρε και φίλησέ με,
—Αχ τί θερμό πού θάνε τό φίλί σου—
Γύρε και πάρε με σ'ά μαῦρα σου φτερά,
Και στή γαλήνη τοῦ άπει ου ὑψωσέ με.

'Αποσπερού πού γέρνει σου ή κορφή
—Σᾶ χρυσαιᾶ φτερούγα - ή νυ-υρίσσι,
Πῶς λαχταρῶ μαζί σου να ὑψωθῶ,
Και να πν.γω σιτῆ: Δύσης τό πελάγη.

ΑΓΗΣ ΛΕΒΕΝΤΗΣ.